

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-170>

УДК 657.37 :006.32(100)

ПЕРЕГЛЯД МСБО 28 ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПРИВАТНОГО І ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРІВ

REVISION OF IAS 28 AND FINANCIAL REPORTING CHALLENGES FOR PRIVATE AND PUBLIC SECTORS

Зубілевич Світлана Яківна

кандидатка економічних наук,

Національний університет водного господарства та природокористування

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5668-9183>**Zubilevych Svitlana**

National University of Water and Environmental Engineering

У статті досліджено трансформацію методу участі в капіталі (МУК) у межах реформування МСБО 28 (проект ED/2024/7). Розглянуто реалізацію очікуваних змін через оновлення підходів до первісного визнання, поетапного придбання, обліку взаємних операцій, обнуленої інвестиції, часткового придбання та вибуття часток, деталізацію приміток. Розкрито роль принципу превалювання суті над формою та вплив цифрових технологій при ідентифікації суттєвого впливу. Визначено методологічне значення нових правил елімінування результатів операцій між інвестором та об'єктом інвестування та рекласифікації частки в прибутку за участю в капіталі за межі операційної діяльності згідно з вимогами МСФЗ 18. Оцінено потенційний вплив змін на державний сектор через оновлення МСБОДС 36. Встановлено, що системна модернізація МУК забезпечує релевантне відображення суттєвого впливу та фіскальних ризиків у консолідованій звітності приватного і державного секторів.

Ключові слова: метод участі в капіталі, МСБО 28, МСБОДС 36, фінансова звітність, суттєвий вплив, однорядкова консолідація, основа оцінки.

The research objective is a critical analysis of the systemic transformation of the equity method (EM) within the framework of the fundamental reform of IAS 28 and the global convergence of financial reporting standards for the private and public sectors. The relevance of the topic is driven by the revision of the EM to clarify and detail its core principles. It is substantiated that this transformation creates a risk of accounting metrics diverging from the fair value concept, which directly impacts the transparency and relevance of financial reporting for investors. The research methodology is based on a comprehensive analysis of the Exposure Draft ED/2024/7 in conjunction with the requirements of IFRS 18. The study employs comparative analysis of measurement bases, logical generalization, and a systemic approach to evaluating the implementation of these changes in the public finance sector (IPSAS 36). The research results prove that the modernization of IAS 28 reinforces the characteristics of the equity method as a controversial instrument. It is established that the unification of initial recognition approaches and the refusal to remeasure previously held interests in step acquisitions contradict the principle of reflecting real economic results. This creates a methodological basis for potential manipulation of equity amounts and the concealment of accumulated losses of associates and joint ventures. The reclassification of investment results in accordance with IFRS 18 and the introduction of Management-defined Performance Measures (MPM) shift the analytical focus from operating profit to explanatory notes. It is proved that for the public sector, these changes are critical, as the automatic translation of IFRS deficiencies may distort the valuation of net assets and hide real fiscal risks associated with strategic holdings. The practical value of the article lies in the development of conceptual frameworks for the adaptation of business entities to the updated regulatory environment. Approaches are proposed to enhance the analytical value of financial statement notes under the conditions of new data disaggregation. For the public sector, the research results serve as a methodological foundation for increasing public debt transparency and preventing the formation of latent off-balance sheet liabilities through associate and joint venture structures, which is strategically important for ensuring fiscal sustainability.

Keywords: equity method, IAS 28, IPSAS 36, financial reporting, significant influence, one-line consolidation, measurement basis.

Постановка проблеми. Для посилення обґрунтованості інвестиційних рішень, стабільності фінансової системи та довіри стейкхолдерів до суб'єктів приватного та державного секторів необхідне постійне покращання прозорості та зіставності їх фінансової звітності. Проект РМСБО з удосконалення МСБО 28 має на меті усунути практичні суперечності при застосуванні методу участі в капіталі (далі – МУК) [16]. Характер очікуваних змін зумовив гострий фаховий діалог між академічними колами, практиками, професійними об'єднаннями та національними регуляторами. Враховуючи розширення сфери застосування МСФЗ в Україні, критичний аналіз цієї дискусії набуває особливої актуальності, оскільки має як фундаментальне теоретичне значення, так і безпосередню прикладну цінність для вітчизняної облікової практики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У працях українських вчених МУК розкривається в контексті застосування НП(С)БО для обліку фінансових інвестицій та консолідації фінансової звітності суб'єктів підприємницької діяльності. Зокрема, питання адаптації цього методу до вимог українського законодавства у сфері інвестиційної діяльності ґрунтовно вивчалися Я. Крупкою [5], Я. Голубкою [3]. Я. Крупка відносить метод участі в капіталі до методу оцінки інвестицій, які не призначені для продажу [6, с. 89].

В свою чергу, О. Будько та Ю. Губський [1] аналізують МУК як один з методів консолідації фінансової звітності. О. Сидоренко [13], Д. Сушко, Ю. Мельник [14] зосередилися на впливі вимог Податкового кодексу України на організацію та методіку обліку доходів (втрата) від участі в капіталі та дивідендів.

Теоретичний внесок Л. Ловінської та Ю. Кадуріної [8] полягає у розробці підходу до обліку збиткових інвестицій через позабалансові зобов'язання, а Н. Остапюк [12] адаптувала проблематику методу до реалій воєнного часу. Н. Воськало та Т. Ковальчик [2] приділили увагу побудові синтетичного та аналітичного обліку інвестицій, зокрема тих, які обліковуються за МУК.

Водночас дослідження закордонних вчених присвячені визначенню суті МУК як методу однорядкової консолідації або як основи оцінки фінансових інвестицій. Серед них найбільш фундаментальною слід вважати працю К. Ноубса [21], який глибоко дослідив еволюцію цього методу в міжнародному контексті, його двоїсту природу, наголосив на необхідності більш чіткого його концептуаль-

ного визначення, щоб усунути суперечності в МСФЗ. Водночас розповсюдженою є критика МУК через те, що цей метод дозволяє компаніям відображати лише чисту суму інвестицій, не розкриваючи реальний рівень боргового навантаження спільних підприємств або асоційованих компаній.

М. Е. Бредбері, М. Лаура та Т. Скотт [15] дійшли висновку, що для інвесторів МУК часто є кориснішим, ніж оцінка за справедливою вартістю, оскільки він відображає реальні операційні результати бізнесу, в той час як справедлива вартість може бути занадто волатильною та залежати від ринкових маніпуляцій.

Протилежну думку висловлюють Ф. Пуртьє, Ф. Бардіне та В. Дармендрай-Еврар [23] на прикладі дослідження 120 італійських та французьких підприємств. Автори зауважують, що перехід до обов'язкового застосування МУК згідно з МСФЗ 11 знижує прозорість балансових показників через приховування фінансових ризиків (боргів) об'єктів інвестування.

У праці Дж. Лаплан, Л. ван Лунена та Я. В. ван Гелдера [20] методологія участі в капіталі переосмислюється крізь призму сталого розвитку. Їхній підхід передбачає перехід від пасивного володіння акціями до активного використання інвестицій як інструменту екологічної трансформації.

Дослідження ICAC-ASEPUC [22], підготовлене в межах іспанського академічного та регуляторного дискурсу, зосереджується на методологічній цілісності МУК в умовах сучасних стандартів звітності.

Щодо державного сектору, то Е. Хауштайн, П. Лорсон та Е. Анессі-Пессіна [19] вважають МУК одним з методів консолідації та описують проблеми його застосування, зосереджуючись на прозорості для інвесторів та підзвітності. Вітчизняні публікації у цій сфері описують рішення національного регулятора щодо подальшої конвергенції МСБОДС 36 та НП(С)БОДС 133 [7].

Порівняльний аналіз вітчизняних та зарубіжних спрямованості досліджень МУК виявляє концептуальний розрив: в Україні переважає фіскально-технічні аспекти, тоді як в країнах ЄС – стратегічно-ціннісні.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявність ґрунтовних розробок, поза увагою вітчизняних дослідників залишається механізм адаптації оновлених вимог МСБО 28 до практики звітування українських підприємств, зокрема в

частині методологічної трансформації процедур обліку.

Критичного аналізу заслуговує вплив очікуваних змін у МСБО 28 на об'єктивність операційного результату як нового обов'язкового проміжного підсумку за МСФЗ 18 «Подання фінансової звітності».

Окремого вивчення потребує екстраполяція змін МСБО 28 на стандарти державного сектору, зокрема МСБОДС 36. Якщо в корпоративному сегменті концепція методу участі в капіталі є усталеною, то її імплементація у сфері державних фінансів України має фрагментарний характер. Наразі відсутній цілісний підхід до оцінки впливу міжнародних новацій на відображення державної частки в асоційованих організаціях.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є критичний аналіз очікуваних змін у МСБО 28, їх потенційного впливу на формування показників фінансової звітності за МСФЗ 18 та на імплементацію цих змін у державному секторі (МСБОДС 36).

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- оцінити вплив МУК на сучасну фінансову звітність підприємств;
- розкрити зміст та спрямованість реформи МСБО 28, ініційованої РМСБО;
- ідентифікувати та систематизувати вплив очікуваних змін на операційний фінансовий результат, який визначатиметься за МСФЗ 18;
- здійснити прогноз можливого впливу змін в МСБО 28 на перегляд його аналога в системі стандартів державного сектору (МСБОДС 36);
- оцінити виклики впровадження оновленого методу участі в капіталі в приватному та державному секторах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Пропозиції про зміни в МСБО 28 були оприлюднені для публічного обговорення 19 вересня 2024 року [16]. Як зазначила РМСБО, проект змін зосереджений на розв'язанні практичних проблем застосування МУК шляхом уточнення та деталізації його основних принципів.

На наш погляд, перш за все слід оцінити значущість впливу показників, які визначаються за МУК, на фінансову звітність підприємств. Проведені розрахунки за даними Державної служби статистики України [4] показують, що питома вага інвестицій за МУК 2024 року становила 3,83% від суми непоточних активів та

майже 2% від загального підсумку активів підприємств. За цей же рік питома вага частки в прибутку від участі в капіталі в чистому фінансовому результаті дорівнювала 2,78%. Приблизна оцінка кількості суб'єктів господарювання, які використовують цей метод, становила до 1% від усіх працюючих підприємств України. Зрозуміло, що в першу чергу зміни в МСБО 28 відчують підприємства, які складають свою фінансову звітність за МСФЗ. Чи вплине це також на П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції», наразі невідомо.

Інвестиції, що обліковуються за МУК, 2024 року в середньому не перевищували 3% від загального підсумку активів, без суттєвих відмінностей між 13 найбільшими країнами ЄС, які досліджувалися ICAC-ASEPUC. Ці інвестиції мали середню дохідність 6,4% та забезпечили близько 6,2% чистого прибутку [23, с. 26]. Водночас Гарсія Пуенте вказує, що майже 50% європейських компаній, що котируються на біржі, мають частки, до яких застосовується цей метод [18].

Отже, загальний вплив змін до МСБО 28 не буде важливим, проте для окремих підприємств може виявитися суттєвим.

Проект змін до МСБО 28 чітко висвітлив подвійну (гібридну) природу МУК (рис. 1). Це виняток, який не знайшов свого відображення у Концептуальній основі фінансової звітності за МСФЗ.

Аналіз впливу очікуваного перегляду МСБО узагальнена в табл. 1.

Новації МСБО 28 будуть запроваджені в умовах нової структури Звіту про прибутки та збитки, яку вимагає МСФЗ 18 [10]. Частка прибутку за МУК потрапляє в інвестиційну категорію, вона не включається до операційного прибутку, який тепер буде обов'язковим проміжним підсумком Звіту про прибутки та збитки. Це означає, що результати діяльності спільних та асоційованих підприємств більше не зможуть впливати на операційну маржу інвестора в міжнародній практиці. За даними РМСБО, 72% опитаних підприємств розміщувало частку від участі в капіталі перед операційним прибутком, 34% – перед прибутком до оподаткування, а 9% взагалі не наводило окремою статтею [16]. Однак якщо буде прийнята опція не виключати частку інвестора в нереалізованому прибутку від продажу інвестором спільному або асоційованому підприємству, то результат основної діяльності (валовий прибуток) буде не зовсім коректним.

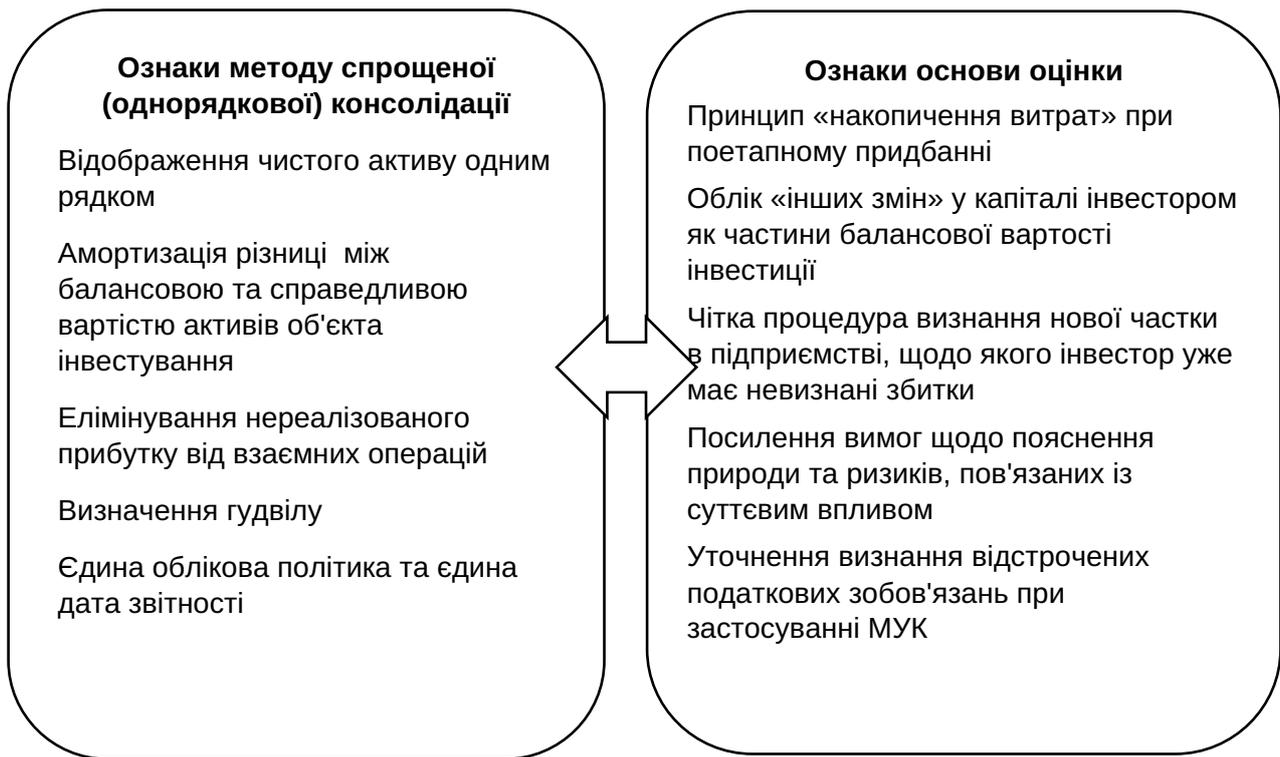

Рис. 1. Гібридність методу участі в капіталі в редакції Проекту змін ED/2024/7

Джерело: сформовано авторкою

Таблиця 1

Порівняння поточної практики обліку з очікуваними змінами до МСБО 28 з урахуванням впливу МСФЗ 18

Елемент обліку	Практика обліку за чинним МСБО 28 [9]	Проект переглянутого МСБО 28 [16] та МСФЗ 18 [10]	Вплив на показники фінансової звітності
1	2	3	4
Витрати на придбання	-	-	Балансова вартість точніше відображає фактичні вкладення інвестора
Покрокове придбання	Підхід безпосередньо не визначений	Накопичувальна модель. Первісна вартість повинна відображати справедливу вартість переданої компенсації, включаючи справедливу вартість будь-якої раніше утримуваної частки	
Умовна винагорода	Підхід безпосередньо не визначений	Оцінка за справедливою вартістю. Наступні зміни справедливої вартості (якщо вони не класифікуються як власний капітал, який не переоцінюється) визнавати у прибутку або збитку	
Зміна частки без втрати суттєвого впливу		Додаткове придбання слід оцінювати за справедливою вартістю, а будь-яку різницю між сплаченою компенсацією та часткою інвестора у справедливій вартості слід розглядати або як гудвіл, або як вигідну покупку	

Продовження Таблиці 1

1	2	3	4
Облік збитків, що перевищують вартість інвестиції	Визнання збитків припиняється, коли вартість інвестиції сягає нуля	Гібридне визнання: Збитки продовжують визнаватися і зменшують балансову вартість позики (чистої інвестиції в об'єкт), зменшуючи вартість інших складових чистої інвестиції (зокрема, довгострокової дебіторської заборгованості або позик) Збитки не зменшують первісну вартість нової інвестиції (купівля частки)	Показник активів зменшується швидше; звітність прозора показує "проїдання" боргового капіталу збитками об'єкта
Оцінка зменшення корисності	Окреме тестування гудвілу	Зіставлення справедливої вартості інвестиції з її балансовою вартістю	Спрощення процедури виявлення збитків
Прибутки від взаємних операцій	Вилучення нереалізованих прибутків від взаємних операцій залежно від напрямку продажів	Визнання повного обсягу прибутків або збитків від усіх операцій з асоційованими та спільними підприємствами	Спрощення процедури
Місце у Звіті про прибутки	Рядок «Частка у прибутку/ збитку» зазвичай розміщується до прибутку до оподаткування	Інвестиційна категорія: обов'язкове відображення тільки після проміжного підсумку «Операційного прибутку»	Операційний прибуток не відображає стратегічний вплив партнерства
Вплив на EBITDA	Частка в прибутку за участю в капіталі часто додається до EBITDA без додаткового розкриття в примітках	Потребує виокремлення через MPM (Management Performance Measures) у примітках	Візуалізація різниці між прибутком від власної діяльності та результатом від асоційованих структур
Розширення вимог до розкриття інформації	Перелік приміток за чинним МСБО 28	Додаткове врахування вимог МСФЗ 12 та 19	Надання користувачам чіткішого уявлення про інвестиції суб'єкта господарювання та його результати

Джерело: сформовано авторкою

У примітках слід буде деталізувати складові частки в прибутку/збитку за МУК, що приведе до виділення всіх його складових (частка в прибутку/збитку, частка в іншому сукупному доході, зменшення корисності, частка в дивідендах).

Щодо Звіту про фінансовий стан, то підхід до подання інвестицій за МУК окремою статтею у складі непоточних активів не зміниться (без виділення гудвілу). Проте вимога чіткішого розкриття інформації про суттєві суми за МУК приведе до виділення у примітках до цієї статті вартості окремих інвестицій, деза-

грегованих на складові – чисті активи та гудвіл. Окрім того, потрібно буде розкрити частку інвестора в поточних та непоточних активах, поточних та непоточних зобов'язаннях асоційованого та спільного підприємства (табл. 2). У наведеному макеті примітки використано припущення, що об'єкт інвестування не має припиненої діяльності.

Оскільки через вплив МСФЗ 18 Звіт про рух грошових коштів непрямим методом в частині операційної діяльності буде починатися з статті «Операційний прибуток», то ніяких коригувань на операції з об'єктами інвес-

Таблиця 2

Приклад варіанту дезагрегації числової інформації у примітках до фінансової звітності за МСФЗ про частку в прибутках асоційованого або спільного підприємства

	Тис. грн	
	2027	2026
Поточні активи	X	X
Непоточні активи	X	X
Поточні зобов'язання	X	X
Непоточні зобов'язання	X	X
Власний капітал	X	X
Частка групи в капіталі (відсоток 2027 року, відсоток 2026 року)	X	X
Гудвіл	X	X
Балансова вартість інвестиції	X	X
Дохід від договорів з клієнтами	X	X
Собівартість реалізації	X	X
Адміністративні витрати	X	X
Витрати на збут	X	X
Операційний прибуток	X	X
Прибуток до фінансування та оподаткування	X	X
Фінансові витрати за позиками та кредитами	X	X
Прибуток до оподаткування	X	X
Витрати з податку на прибуток	X	X
Прибуток від діяльності, яка триває	X	X
Інший сукупний збиток, який може бути рекласифікований у прибуток або збиток у наступних періодах, за вирахуванням податків	X	X
Інший сукупний дохід, який не буде рекласифікований у прибуток або збиток у наступних періодах, за вирахуванням податків	X	X
Загальний сукупний дохід від діяльності, яка триває	X	X
Частка прибутку, що належить Групі	X	X

Джерело: сформовано авторкою

тування, які обліковуються за МУК, в цьому розділі не відобразатимуться. Придбання (продаж) часток, які обліковуються за МУК, та отримання дивідендів від володіння такими частками подаватимуться у складі інвестиційних грошових потоків.

Прийняття змін до МСБО 28 неминує призведе до відповідного оновлення стандартів для державного сектору, оскільки Рада з МСБОДС дотримується принципу мінімальних відхилень від МСФЗ. В табл. 3 наведено можливий вплив на МСБОДС 36 [19] таких змін з урахуванням особливостей державного сектору.

На нашу думку, при майбутньому перегляді МСБОДС 36 може виникнути низка труднощів. Будь-яка зміна пройде перевірку на відповідність суспільним інтересам, наявність критеріїв, що враховують «потенціал надання

послуг». У державному секторі зв'язки між суб'єктами часто базуються на законодавчих актах, а не на володінні часткою в капіталі. Наявність суттєвого впливу має розглядатися через призму прав, що дають захист (protective rights) та прав, що надають владні повноваження (substantive rights). Якщо повноваження держави дозволяють їй блокувати бюджет або впливати на стратегічний план розвитку, це майже завжди трактується як наявність суттєвого впливу, навіть при відсутності частки в капіталі.

Наразі критерії суттєвого впливу для приватного та державного секторів мають такий вигляд (табл. 4).

Очевидно, що використання цифрових інструментів та платформ управління у державному секторі створює нове поле для аналізу суттєвого впливу за МСБОДС 36 (інте-

Таблиця 3

Потенційна екстраполяція очікуваних змін в МСБО 28 на МСБОДС 36

Сфера змін	Екстраполяція змін в МСБО 28 на МСБОДС 36	Потенційний ефект
Підвищення ролі якісних критеріїв суттєвого впливу	Оцінка раніше утримуваної частки; угоди з умовним відшкодуванням; цифрові інструменти	Розширення якісних критеріїв суттєвого впливу з урахуванням цифровізації (цифрових інструментів та платформ управління у державному секторі)
Первісна оцінка	Включення справедливої вартості раніше утримуваних часток	Уніфікація з вимогами МСБОДС 40 «Об'єднання підприємств державного сектору» Відхилення або модифікація через труднощі з визначенням справедливої вартості
Облік операцій між інвестором та об'єктом інвестування	Повне визнання прибутків/збитків	Підвищення прозорості операцій між бюджетом та державними підприємствами Модифікація через здійснення таких операцій не на ринкових умовах
Припинення визнання збитків	Чіткі правила для інвестицій з нульовою вартістю	Зменшення розбіжностей у звітності при докапіталізації збиткових установ (підприємств)
Структура стандарту	Повна реорганізація тексту	Випуск оновленої редакції МСБОДС 36 у межах чергового циклу вдосконалень

Джерело: сформовано авторкою

Таблиця 4

Порівняння критеріїв суттєвого впливу для приватного та державного секторів за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку

Тип критерію	МСБО 28 [9]	МСБОДС 36 [19]
Кількісний критерій	Володіння 20% або більше голосів (прямо або опосередковано), що створює презумпцію впливу	Аналогічний поріг (20%). Однак є менш репрезентативним через регуляторну роль держави
Якісні критерії		
Представництво в органах управління об'єктом інвестування	Наявність представника у раді директорів або аналогічному керівному органі	Представництво у раді директорів або іншому вищому органі управління (наприклад, наглядовій раді державного холдингу)
Участь у політиці об'єкта інвестування	Участь у процесах розробки стратегії, включно з рішеннями про дивіденди	Участь у розробці фінансової та оперативної політики, навіть якщо рішення про дивіденди не є актуальними (для некомерційних суб'єктів)
Взаємодія між інвестором та об'єктом інвестування	Взаємообмін управлінським персоналом або надання суттєвої технічної інформації	Взаємообмін персоналом; надання критично важливих технічних даних або ресурсів, необхідних для виконання державних функцій
Суттєвість операцій між інвестором та об'єктом інвестування	Наявність суттєвих операцій між інвестором та об'єктом інвестування	Наявність значущих операцій, що часто базуються на державних контрактах, субсидіях або монопольному положенні

Джерело: сформовано авторкою

гровані ERP та GRP-системи, спеціалізовані портали для наглядових рад, прямий доступ до бази даних операцій через технології RegTech, використання державних алгоритмів (AI/ML) для оцінки контрагентів або інвестиційних проектів тощо). Тому таке розширення якісних ознак суттєвого впливу буде прийнятним.

Проте вимога, наприклад, оцінок за справедливою вартістю може бути відхилено через витратність для державних органів.

В Україні вимоги МСБОДС 36 дещо більш інтегровані в НПСБОДС 133 з 1 січня 2026 року (табл. 5). Проте між ними залишаються суттєві розбіжності, зумовлені національною специфікою бюджетного процесу

Таблиця 5

Порівняння основних вимог НПСБОДС 133 з МСБОДС 36 станом на 01.01.2026 року

Критерії порівняння	НП(С)БОДС 133 [11]	МСБОДС 36 [19]
Сфера застосування МУК	Лише для контрольованих підприємств	Для асоційованих та спільних підприємств
Визначення підприємств, інвестиції в які обліковуються за методом участі в капіталі в консолідованій фінансовій звітності	Контрольовані підприємства – суб'єкти господарювання державного, комунального секторів економіки, які належать до сфери управління суб'єкта державного сектору, що здійснює повноваження щодо реалізації прав держави / територіальної громади як власника активів - об'єктів фінансових інвестицій	Спільне підприємство – це угода про спільну діяльність, згідно з якою сторони, що володіють спільним контролем над цією угодою, мають права на чисті активи цієї угоди Асоційоване підприємство – це суб'єкт господарювання, на який інвестор має суттєвий вплив
Суттєвий вплив	Визначення відсутнє	Кількісний поріг 20% голосів та здатність брати участь у прийнятті рішень
Вилучення результатів взаємних операцій	Вимагається, але пояснення відсутні	Частка інвестора в прибутках або збитках асоційованого чи спільного підприємства, що виникають внаслідок таких операцій, підлягає виключенню
Зменшення корисності активів	Проводиться на дату балансу відповідно до НП(С)БОДС 127 «Зменшення корисності активів»	Проводиться відповідно до IPSAS 21 або IPSAS 26 (окремий детальний тест)
Зміна (зменшення) частки при збереженні суттєвого впливу	Не розглядається	Перенесення безпосередньо до накопичених дефіцитів або профіцитів тієї частки прибутку або збитку, що була раніше визнана в чистих активах / власному капіталі та стосується цього зменшення частки власності
Припинення застосування МУК	Зменшення фінансових інвестицій, пов'язаних з цими підприємствами, з одночасним зменшенням власного капіталу у частині капіталу у підприємствах, що відноситься до цієї фінансової інвестиції, і з віднесенням у разі виникнення суми різниці на фінансовий результат	Вимагає переоцінки залишку інвестиції до справедливої вартості
Звітний період інвестора та об'єкта інвестування	Вимоги відсутні	Різниця між датами звітності інвестора та об'єкта інвестування не повинна перевищувати 3 місяці

Джерело: сформовано авторкою

та позицією і можливостями національного регулятора щодо процесу консолідації фінансової звітності суб'єктів державного сектору на сучасному етапі гармонізації національних та міжнародних стандартів обліку. Метод участі в капіталі стане основним підходом до оцінки фінансових інвестицій у контрольовані підприємства. Окрім того, оновлено правила зміни балансової вартості інвестицій з урахуванням внесків до капіталу, вилучення активів, зміни капіталу підприємств та їх пропорційний вплив на власний капітал суб'єкта держсектору.

На нашу думку, більшість потенційних змін у МСБОДС 36 не зачепить звітність бюджетних установ в державному секторі України. Що ж до державних підприємств, то ті з них, які використовують МСФЗ, повинні уважно стежити за змінами до МСБО 28 та заздалегідь підготуватися до їх впровадження.

Висновки. Проведене дослідження дає підстави для формулювання таких теоретичних та науково-прикладних висновків.

Установлено, що МУК залишається одним із найбільш суперечливих інструментів фінансової звітності. Синхронізація перегляду МСБО 28 «Інвестиції в асоційовані та спільні підприємства» із нормами МСФЗ 18 «Подання та розкриття інформації у фінансовій звітності» підтверджує трансформацію МУК у складну гібридну модель, яка поєднує техніку однорядкової консолідації зі специфічними регуляторними коригуваннями. Концептуальний розрив між балансовою вартістю інвестиції та справедливою вартістю активів призводить до формування абстрактної величини в балансі, що може викривлювати оцінку реальної частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування.

Аналіз запропонованих РМСБО спрощень (повне визнання прибутків від транзакцій між пов'язаними сторонами, уніфікація обліку поетапного придбання, тестування на змен-

шення корисності як єдиного активу) свідчить про пріоритет практичної доцільності над концептуальною чистотою. Зокрема, відмова від переоцінки раніше утримуваної частки капіталу при переході до значного впливу суперечить принципу відображення реального економічного результату. Це створює передумови для маніпулювання обсягом власного капіталу та потенційного приховування кумулятивних збитків асоційованих та спільних підприємств.

Процес конвергенції МСБОДС із МСФЗ може зумовити автоматичну трансляцію виявлених недоліків у сферу публічних фінансів. Однак кінцеве рішення РМСБО ще не оприлюднене. Подальші дослідження будуть пов'язані з детальним аналізом переглянутого стандарту та його впливу на фінансові звіти суб'єктів обох секторів.

За умов впровадження показників ефективності, визначених керівництвом (МРМ), та поглибленої дезагрегації даних, якість звітності стає критично залежною від змістовності приміток. Традиційний аналіз через проміжні результати операційного прибутку втрачає релевантність, якщо стратегічно важливі активи суб'єкта функціонують через інструменти спільного контролю чи значного впливу. Водночас розширення вимог до розкриття інформації є дієвим механізмом мінімізації ризиків, пов'язаних із забалансовими зобов'язаннями.

Процес гармонізації МСБОДС із МСФЗ може призвести до експорту зазначених методологічних недосконалостей у систему публічних фінансів. Оскільки остаточна редакція оновленого стандарту перебуває на стадії завершення, подальші наукові пошуки мають бути спрямовані на розробку методик оцінки впливу нових положень МСБО 28 на ключові показники фінансового стану та результатів діяльності суб'єктів господарювання в обох секторах економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Будько О. В., Губський Ю. Г. Особливості формування консолідованої фінансової звітності підприємства. *Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету*. 2023. № 2 (7). С. 92–98.
2. Воськало Н. М., Ковальчик Т. М. Шляхи та методи вдосконалення синтетичного та аналітичного обліку інвестицій. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2025. Вип. 2 (17). С. 109–114. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.17-18>.
3. Голубка Я. В. Облік та аудит фінансових інвестицій : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.04. Тернопіль, 2006. 20 с.
4. Державна служба статистики України : офіц. сайт. URL: <https://surl.li/bwnxuo> (дата звернення: 21.12.2025).
5. Крупка Я. Д. Облік інвестицій : монографія. Тернопіль : Економічна думка, 2001. 302 с.

6. Крупка Я. Д., Питель С. В., Мельничук І. В. Облік, оподаткування і правове регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 276 с.
7. Левадський І. Зміни в НП(с)БОДС 121, 129, 133: що запрацює з 2026 року. *Бухгалтерія для бюджету та ОМС*. URL: <https://surl.li/ppksux> (дата звернення: 21.12.2025).
8. Ловінська Л. Г., Кадуріна Ю. О. Розвиток методики обліку фінансових інвестицій за методом участі в капіталі. *Фінанси України*. 2018. № 4. С. 110–124.
9. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 28. Інвестиції в асоційовані та спільні підприємства. URL: <https://surl.li/crjgro> (дата звернення: 21.12.2025).
10. Міжнародний стандарт фінансової звітності 18. Подання фінансової звітності. URL: <https://surl.li/pkklot> (дата звернення: 21.12.2025).
11. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 133 «Фінансові інвестиції» : в ред. від 01.01.2026. URL: <https://surl.li/ewzudr> (дата звернення: 21.12.2025).
12. Остап'юк Н. А. Облік фінансових інвестицій в умовах воєнного стану: виклики та рішення. *Вчені записки КНЕУ*. 2023. № 26. С. 45–54.
13. Сидоренко О. О. Організація обліку доходів (втрат) від участі в капіталі та отриманих дивідендів з урахуванням вимог Податкового кодексу України. *Східна Європа: Економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 4 (21). С. 573–578.
14. Сушко Д., Мельник Ю. Аспекти відображення фінансових інвестицій в асоційовані та дочірні підприємства. URL: <https://surl.li/xmwtgy> (дата звернення: 21.12.2025).
15. Bradbury M. E., Laura M., Scott T. The Use and Usefulness of Equity Accounting. *Accounting and Finance*. 2021. Vol. 62 (S1). DOI: 10.1111/acfi.12845.
16. Equity Method of Accounting, Exposure Draft IASB/ED/2024/7. IFRS Foundation, 2024. 84 p. URL: <https://surl.li/gzzkmf> (дата звернення: 21.12.2025).
17. European Public Sector Accounting / ed. by P. C. Lorson, S. Jorge, E. Hausteijn. 2nd ed. Coimbra : Coimbra University Press, 2023. 350 p.
18. García Puente A. El método de la participación: impacto en los estados financieros y retos actuales que supone para las empresas. *Revista de Contabilidad y Tributación. CEF*. 2024. No. 490. P. 151–180. DOI: 10.51302/rcyt.2024.19001.
19. International Public Sector Accounting Standards Board (IPSASB). IPSAS 36: Investments in Associates and Joint Ventures (Updated for Convergence). Toronto : IFAC, 2025. 110 p.
20. Juliette Laplane, Lennart van Loenen, Jan Willem van Gelder. Fair Finance Guide Methodology 2023. Amsterdam : Profundo, 2023. 273 p.
21. Nobes C. An Analysis of the International Development of the Equity Method. *Abacus*. 2002. Vol. 38. P. 16–45. DOI: 10.1111/1467-6281.00096.
22. The Equity Method of Accounting in Consolidated Financial Statements: Proposals for Improvement and Analysis of the IASB Project / Accounting and Auditing Institute (ICAC). Madrid : Ministry of Economy, Trade and Business. 78 p.
23. The Value Relevance of Accounting Numbers in Presence of the Equity Method Before and After IFRS 11: Evidence from France / F. Pourtier et al. *Accounting in Europe*. 2023. Vol. 20, No. 2. P. 194–224. DOI: 10.1080/17449480.2023.2192235.

REFERENCES:

1. Budko, O. V., & Hubskeyi, Yu. H. (2023). Osoblyvosti formuvannia konsolidovanoi finansovoi zvitnosti pidpriemstva [Peculiarities of the formation of consolidated financial statements of the enterprise]. *Ekonomichnyi visnyk Dniprovskoho derzhavnoho tekhnichnoho universytetu*, 2(7), 92–98. [in Ukrainian]
2. Voskalo, N. M., & Kovalchuk, T. M. (2025). Shliakhy ta metody vdoskonalennia syntetychnoho ta analytychnoho obliku investytsii [Ways and methods of improving synthetic and analytical accounting of investments]. *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka*, 2(17), 109–114. DOI: 10.32782/dees.17-18 [in Ukrainian]
3. Holubka, Ya. V. (2006). *Oblik ta audyt finansovykh investytsii* [Accounting and audit of financial investments] (Extended abstract of Cand. Econ. Sci. Dissertation). Ternopil. [in Ukrainian]
4. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. (2025). Official website. <https://surl.li/bwnxuo> (Accessed: 21.12.2025). [in Ukrainian]
5. Krupka, Ya. D. (2001). *Oblik investytsii: monohrafiia* [Accounting for investments: a monograph]. Ekonomichna dumka. [in Ukrainian]

6. Krupka, Ya. D., Pytel, S. V., & Melnychuk, I. V. (2022). *Oblik, opodatкування i pravove rehulivannia investytsiino-innovatsiinoi diialnosti* [Accounting, taxation and legal regulation of investment and innovation activity]. ZUNU. [in Ukrainian]
7. Levadskyi, I. (2025). Zminy v NP(s)BODS 121, 129, 133: shcho zapratsiuie z 2026 roku [Changes in NPS-BODS 121, 129, 133: what will work from 2026]. *Bukhgalteriia dlia biudzhetu ta OMS*. <https://surl.li/ppksyx> (Accessed: 21.12.2025). [in Ukrainian]
8. Lovinska, L. H., & Kadurina, Yu. O. (2018). Rozvytok metodyky obliku finansovykh investytsii za metodom uchasti v kapitali [Development of the methodology of accounting for financial investments by the equity method]. *Finansy Ukrainy*, (4), 110–124. [in Ukrainian]
9. Mizhnarodnyi standart bukhgalterskoho obliku 28. Investytsii v asotsiiovani ta spilni pidpriemstva [International Accounting Standard 28. Investments in Associates and Joint Ventures]. <https://surl.li/cprjro> (Accessed: 21.12.2025). [in Ukrainian]
10. Mizhnarodnyi standart finansovoi zvitnosti 18. Podannia finansovoi zvitnosti [International Financial Reporting Standard 18. Presentation of Financial Statements]. <https://surl.li/pkklot> (Accessed: 21.12.2025). [in Ukrainian]
11. Natsionalne polozhennia (standart) bukhgalterskoho obliku v derzhavnomu sektori 133 "Finansovi investytsii" [National Public Sector Accounting Standard 133 "Financial Investments"]. (2026). <https://surl.li/ewzudr> (Accessed: 21.12.2025). [in Ukrainian]
12. Ostapiuk, N. A. (2023). Oblik finansovykh investytsii v umovakh voiennoho stanu: vyklyky ta rishennia [Accounting for financial investments in the conditions of martial law: challenges and solutions]. *Vcheni zapysky KNEU*, (26), 45–54. [in Ukrainian]
13. Sydorenko, O. O. (2019). Orhanizatsiia obliku dokhodiv (vtrat) vid uchasti v kapitali ta otrymanykh dyvidendiv [Organization of accounting for income (losses) from equity participation and received dividends]. *Skhidna Yevropa: Ekonomika, biznes ta upravlinnia*, 4(21), 573–578. [in Ukrainian]
14. Sushko, D., & Melnyk, Yu. (2025). Aspekty vidobrazhennia finansovykh investytsii v asotsiiovani ta dochirni pidpriemstva [Aspects of reflecting financial investments in associates and subsidiaries]. <https://surl.li/xmwtyg> (Accessed: 21.12.2025). [in Ukrainian]
15. Bradbury, M. E., Laura, M., & Scott, T. (2021). The use and usefulness of equity accounting. *Accounting and Finance*, 62(S1). DOI: 10.1111/acfi.12845 [in English]
16. Equity method of accounting, Exposure Draft IASB/ED/2024/7. (2024). *IFRS Foundation*. <https://surl.li/gzzkmf> (Accessed: 21.12.2025). [in English]
17. *European Public Sector Accounting* / ed. by P. C. Lorson, S. Jorge, E. Haustein. (2023). (2nd ed.). Coimbra University Press. [in English]
18. García Puente, A. (2024). El método de la participación: impacto en los estados financieros y retos actuales [The equity method: impact on financial statements and current challenges]. *Revista de Contabilidad y Tributación. CEF*, (490), 151–180. DOI: 10.51302/rcyt.2024.19001 [in Spanish]
19. International Public Sector Accounting Standards Board (IPSASB). (2025). *IPSAS 36: Investments in associates and joint ventures (Updated for Convergence)*. IFAC. [in English]
20. Juliette Laplane, Lennart van Loenen, & Jan Willem van Gelder. (2023). *Fair Finance Guide Methodology 2023*. Profundo. [in English]
21. Nobes, C. (2002). An analysis of the international development of the equity method. *Abacus*, 38, 16–45. DOI: 10.1111/1467-6281.00096 [in English]
22. *The equity method of accounting in consolidated financial statements: Proposals for improvement and analysis of the IASB project* / Accounting and Auditing Institute (ICAC). (2024). Madrid. [in English]
23. Pourtier, F. et al. (2023). The value relevance of accounting numbers in presence of the equity method before and after IFRS 11: Evidence from France. *Accounting in Europe*, 20(2), 194–224. DOI: 10.1080/17449480.2023.2192235 [in English]

Дата надходження статті: 01.12.2025

Дата прийняття статті: 11.12.2025

Дата публікації статті: 29.12.2025